СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ПОМОГОВОГО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 96. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 25 квітня 1932. VOL. XL. No. 96. Jersey City, N. J., Monday, April 25, 1932. THREE CENTS.

ПОВСТАНЦІ В НІКАРАҐВІ ВБИЛИ ТРОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ОФІЦИРІВ

МАНАҐВА. — Підчас битви народньої ґвардії з повстанцями полягли три американські офіцири і 8 жовнірів народньої ґвардії. Боротьба тревала 4 години. Повстанці розбіглися.

САНДІНО ВІДГРОЖУЄТЬСЯ.

МЕКСІКО СІТИ. — Д-р Педро Запеда, агент ґенерала Агуста Сандіна, провідника нікараґванських повстанців, заповів, що битва повстанців з народньою ґвардією, в якій згинули три американські офіцири, є тільки початком нового збройного повстання, яке буде продовжуватись так довго, поки американські маринарі не покинуть Нікараґи.

НАЩАДОК РАКЕФЕЛЕРА ТЕЖ НАРІКАЄ НА ВТРАТИ.

ВАШИНҐТОН. — У справі спекуляції на знижку на нюйорській біржі зізнавав між іншими Персі А. Ракефелер, братанок Джана Ракефелера ст. Переслухувано його з боку „Сенат Бенкінг енд Коренсі Комiті". Він признався, що спекулював на знижку. Були часи, що він закуповував для цеї цілі до 70,-000 шерів, бо хотів покрити втрати, які мав на біржі через депресію. На спекуляції на знижку заробив $550,000. А коли запитали його про втрати на біржі, то відповів, що вони виносять дуже, дуже багато мілонів долярів.

ЗАМІСЦЬ ВЕСНИ — ЛІТО.

НЮ ЙОРК. — По довгих дощах і студени стало наразі тепло, як у літі. Хлопці беруться до купання, а цей передчасний запал дехто переплачує життям. Сталося це з десятьлітним Джорджом Томасом з Бруклина, що пішов купатись, а зимна вода була причиною, що його вхопив корч, і хлопець утопився.

ЗНОВУ ДУМАЮТЬ ПРО ВИЗНАННЯ СОВІТІВ.

ВАШИНҐТОН. — У конґресі застановляються посли і сенатори над тим, чи на випадок війни совітів з Японією не доставляти Америці зброю обидвом воюючим. Дехто каже, що Злученим Державам не випадає помагати Японії, а треба би визнати совіти і їм продавати зброю, руководячися при тім головно безнесовими мотивами. Такий погляд заступає між іншими сенатор Робинсон, демократичний провідник у сенаті.

Президент Гувер є проти визнання совітів і нема виглядів, щоб адміністрація змінила отсе своє становище.

БУДЕ СЛУЖИТИ БЕЗ ПЛАТНІ.

ВАШИНҐТОН. — Дейвис С. Інґолс, заступник секретаря маринарки з летунського департаменту, заявив, що супроти великого державного дефіциту він зрікається своєї річної платні в сумі $9,000 і служитиме державі без винагороди.

ВТРАТИЛИ ЗВЯЗОК З ТИМИ, ЩО ВИКРАЛИ ДИТИНУ ЛИНДБЕРҐА.

ГОПВЕЛ (Ню Джерзи). — Далі продовжуються пошукування за викраденим синком Линдберґів, але справа в нічім не поступає, бо навіть затрачено звязок з тими, що посередничили між Линдберґом і тими, що викрали дитину та забрали викуп у сумі $50,000.

РУЗВЕЛТ ПОЧУВАЄ СЕБЕ КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт каже, що коли йде про нього, то він волів би читати і писати та займатися своєю фармою і залісненням, ніж кандидувати на президента держави. Але він є тої думки, що коли йому трапляється нагода послужити краєви, то він не повинен відмовитися від цього обовязку.

Рузвелт заявив кореспондентам, що він є мокрим, є проти виплати бонуса в готівці, є за зрівноваження буджетів для стейтів і держави та вірить, що влада може зробити для фармерів далеко більше, ніж робить. Він теж гадає, що коли Америка має довіря до двопартійної системи, то тепер, коли одна партия не дописала, повинна прийти друга партія до влади. Таке виходило державі на добре в давних часах, таке, говорив Рузвелт, допоможе державі вийти з клопотів і тепер.

12-ЛІТНЯ ДІВЧИНА ЗДОБУЛА ПЕРШУ НАГОРОДУ ЯК БЕСІДНИЦЯ.

НЮ ЙОРК. — Ґеріет Сітрон, літ 12, учениця „Едвард Б. Шелов Джуніор Гай Скул", одержала першу нагороду на міському конкурсі для учеників і учениць з публичних вищих шкіл для молодших за виголошення найкращої промови про американську конституцію. Конкурс відбувається заходом часопису „Ди Ню Йорк Таймс".

Перша нагорода виносить золоту медалю і $100 в готівці.

НОВІ КРОКИ В СПРАВІ ВИЗВОЛЕННЯ МУНІЯ.

САН ФРАНСИСКО. — Приятелі Томи Мунія враз з його сестрою вже розпочали нові кроки, щоб добути його з тюрми, не вважаючи на відмову уласкавлення з боку ґовернора.

ПАРТІЙНИЙ ВИШКІЛ КОМУНІСТІВ НА РАДЯНЩИНІ.

Московська „Правда" з 17. лютого ц. р. призадумується над тим, як виглядає партійний вишкіл комуністів і кандидатів на членів партії. Слухачі курсів сидять у нагортках і шапках навіть у добре огрітих кімнатах. Ніхто з них не має олівця ані паперу на записки. Рівень навчання такий, що посторонньому важко оцінити, з яким типом школи має до діла, бо трактують на курсах уські проблеми у кружку політичної економії, історії партії та кандидатському — з однаково низьким теоретичним рівнем. На відділі пропаґандистів учитель читає робітницям лист Сталіна до редакції „Пролетарской Революції". Читає без перерви пів години. Пять слухачок із 14 дрімають... На несподіване питання, хто такий Кавтський, відповідає вчитель: „Маркс і Кавтський написали історію".

РАДІО И ВЕРБЛЮДИ.

Про розповсюднення радія говорить подія, про яку оповідає італійська преса. Один італійський учений вернувся з довготревалої подорожі по пустинях Арабії. Його приятелі здивувалися, що він не питав їх про події, які трапилися в часі його подорожі, та був про них добре поінформований. Учений оповів приятелям, що у наметах Бедуїнів на пустинях Арабії можна побачити відбірні радієві апарати. Декотрі Бедуїни забирають радієві апарати в подорож по пустині на горбі свого верблюда та, слухаючи радія, розганяють свою нудьгу. Учений завдячував свої інформації радієвому апаратові, з яким не розставався ніколи.

ДЕ ДВА БЮТЬСЯ, ТРЕТІЙ КОРИСТАЄ.

Деякі великі держави заробляють на теперішній японсько-китайській війні. Президент британської торговельної палати заявив у лондонському парляменті, що Анґлія недавно продала Японії амуніції за 18,-375,000 франків а Китаеви за 5,075,000 франків. Знову правний дорадник нанкінського китайського уряду, Павло Ліндберґер, заявив, що Злучені Держави продали Японії амуніції за 180 міліонів долярів.

ІЗ КРАЄВОЇ ХРОНІКИ.

Микола Гарасимчук убив підчас суперечки свого шурина, Василя Стасюка в Дорі, надвірнянського повіту. — Бувший війт Бушкович, перемиського повіту, Юрко Опалинський, поранив важко ударом сокири свого сина Володимира. Його арештували, сина перевезли до лічниці. — Перед Гіпотечним Банком у Львові вибухла бійка між двома післанцями; Михайло Курпіта зранив ножем обличе Степана Грицея. Курпіту арештували.

ЛІКАРЯ „БРИҐІДОК" ПРИПИНИЛИ В УРЯДУВАННЮ.

Лікареви львівської тюрми „Бриґідок", д-рови Шіґерови, доручили письмо, що його припинюють в урядуванню. Як кажуть, сталося це тому, що згаданий лікар видавав неправдиві свідоцтва про стан здоровля вязнів. На основі таких свідоцтв директор Маєвський (якого перед тим арештували) давав відпустки деяким вязням.

SOVIET FEARS ABOUT UKRAINE.

"Proletarska Pravda," Kiev, February 2, 1932, states that Ukraine has 63% of the Coal of the Federal Union; 89% of the Coke of the Federal Union; 77% of the Iron Ore of the Federal Union.

The Soviet press is full of lamentations daily regarding the progressive failure of Ukraine to deliver grain, which is attributed chiefly to the attitude of the inhabitants.

"Radyanske Selo" of Kharkiv, February 15, 1932, No. 866, stated:

"A year ago the Federal Government in Moscow ordered the division of Ukraine into smaller units called departments as administrative units, but one year's experience has shown the impracticability of that division and the central committee in Moscow decided on a new division into departments. There will be five provinces: Kharkiv, Dniepropetrovsk, Kiev, Odessa and Vinnitsa."

"Seventeen Industrial Departments in the Donbas will be put under the direct central administration of Moscow."

Afraid that Ukraine will break away from the rest of Russia, the Soviet Government is weakening Ukraine by detaching from her rich industrial area and centralising them directly under Moscow.

THE "SUNDAY TIMES" AND UKRAINIAN INDEPENDENCE.

The "Sunday Times" on March 20th, 1932, publishes extracts from an important article which was published in the March issue of Lloyds Bank Monthly Review, entitled "The Ukrainian Problem."

The article says, in part:

"It is not generally realised, either in England or in other Western European Countries, that the Ukraine in a not-far-distant future will very probably come to be of outstanding political and economic importance.

"As a matter of fact **there is every possibility that she will break away politically and economically from the rest of Russia.**"

UKRAINIANS IN POLAND.

No Compensation for Ukrainian Victims of Polish "Pacification".

Despite the fact that the Council of the League of Nations, in discussing the Ukrainian question and the petitions regarding the "Pacification," on January 30th, Ukrainian adopted a report which expressed "regret that the polish Government has not found is possible to grant compensation to the innocent elements of the population which have been victims of abuses," no action has yet been taken by Polish Government.

Does the Polish Government intend to ignore the League of Nations and treat the Reports as scraps of paper?

(Ukrainian Bureau, London, April 5, 1932).

ВИКРИЛИ ЗАМАХОВЦЯ НА ЖИТТЯ ВІТОСА.

Поліційне слідство у звязку з погрозою-анонімом якогось верховинця довело до викриття доброволця-замаховця, що збирався медом зі стрихніною отруїти Вітоса. Під замітом авторства цього листа арештувала поліція Войтіха Сухову зі Спиткович.

88 СВОЯКІВ ГОЛОСЯТЬСЯ ПО СПАДЩИНУ.

В Липську закінчили процес. Діло йшло про міліонову спадщину по промисловцю Альберті Леске, яку він майже всю записав своїй приятельці. По його смерти до спадщини заявились 88 мущин і жінок, які сказали, що вони є його своями, хоч за життя помершого ні вони його ні він їх не знав нічого. По довгих літах суд відкинув усі домагання 88 свояків.

БАНКРОТУЮТЬ.

Нинішня економічна криза не проходить безслідно і для Ковля. Це доказує замкнення цілого ряду склепів та підприємств. В останніх днях оголосив банкротство один з найбагатших ковельських купців, Арманік, власник найбільшого електричного млина.

ТРАҐІЧНИЙ ФІНАЛ ПОДРУЖОГО ТРИКУТНИКА.

Жінка Семена Хоми з Чернятина, пов. Городенка, була собі темпераментною молодичкою і поза плечима чоловіка шукала любовних пригод. Коли вона знайшлася у відмінному стані, між подружем прийшло на цьому тлі до непорозуміння. Зраджуваний чоловік почав слідити свою невірну жінку і дня 2 березня застукав її на „горячім учинку" з одним парубком таки у себе на стриху. Роздратований до безтями, побив її так немилосердно, що вже навіть не було що вести до лічниці. Після цього вчинку намагався заподіяти і собі смерть, скочив у кервицю, але це на час завважено і його виратувано. Двоя, 3 і 6-літніми, дітьми занялися сусіди.

ПЛЮТОНОВИЙ ЗЛОДІЄМ.

У звязку з крадіжою в д-ра Жовнірчука в Бродах 1,500 долярів готівкою та біжутерії вартости 500 дол. поліція перевела ревізію у плютонового 22. полку уланів, Ратайчака, і ствердила, що він і його жінка живуть понад стан. У Ратайчиків знайшли ще 150 дол., 32 зол. монети, 29 срібних монет, 20 швайцарських франків, 5 японських єн, пів срібного доляра, два золоті ланцюшки і 6 золотих ложочок. Все те д-р Жовнірчук пізнав як своє. Поліція арештувала теж Клішкевича, якого вже була раз арештувала в звязку з тією крадіжою та потім випустила, як він почав голодівку. Арештували теж Остапчука і Станішевського, вмішаних у крадіж.

АФЕРА ЦЮНКЕВИЧЕВОЇ.

Вже кілька тижнів польська преса розписується про аферу М. Цюнкевичевої в Кракові. Вона приїхала до Кракова, замешкала в готелі й подала в поліцію, що її обікрали. Вломники нібито забрали цінне ожерелля, а кромі цього 650,000 фунтів стерлінґів. Тимчасом слідство виявило, що в кімнаті п. Цюнкевичевої не було ніякого влому й що мабуть річ в асекурації, яку п. Цюнкевичева сподівалася дістати.

Що на речі є — невідомо. Слідство ведеться дальше, Цюнкевичеву арештовано й придержано в арештах. Але внаслідок старань її оборонців та скарг на спосіб ведення слідства, міністерство справедливости видало поручення звільнити п. Цюнкевичеву за кавцією 10,000 золотих.

ЯПОНІЯ ПРОТИ ВТРУЧАННЯ ЛІГИ НАЦІЙ В ЇЇ КОНФЛІКТ З КИТАЄМ

УРЯД І КОМАНДУВАННЯ АРМІЄЮ ЗАЯВЛЯЮТЬ, ЩО НЕ БУДУТЬ СЛУХАТИ ПОРАД І БАЖАНЬ ЛІГИ НАЦІЙ.

ТОКІО (Японія). — Японське военне командування й уряд стоять на тому, що Японія не прийме ніякого рішення Ліги Націй у справі евакуації Шанґгаю з японського війська. Таксамо й у справі Манджурії Японія не погодиться на ніякі поради та втручання Ліги Націй. Уряд заявляє, що він не може приняти ніякого рішення Ліги Націй, яке обовязувалоб до чогось армію, коли не буде на те згоди вищого японського военного командування.

Штаб японської армії в Манджурії заявив комісії Ліги Націй, яка тепер перебуває в Манджурії для розслідження тамошнього становища, що він не ґарантує безпеченства комісії поза Південно-Манджурською Залізницею, чи взагалі на північ від столиці Манджурії. Японський представник у Лізі Націй, Наручі Наґаока, одержав відповідні інструкції від свого уряду й тримається тепер у Лізі Націй непримирно, рішучо відкидаючи всі предложення Ліги.

РОСІЙСЬКІ БІЛОҐВАРДІЙЦІ МОБІЛІЗУЮТЬСЯ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Комуністичний посол до парляменту, Котвальд, виступив з протестом і з домаганням пояснень від уряду в справі набору російських білоґвардійців до армії на Далекому Сході. Котвальд каже, що набір добровольців з білоґвардійців переводиться під доглядом та інструкціями Японців. Всіх зарекрутованих до армії посилають на Далекий Схід через Шербурґ та через Ґдиню. Лише з одної Братиславі цими днями виїхало до Шербурґа 200 білоґвардійців.

Котвальд твердить, що в справі мобілізації білоґвардійців у Чехословаччині зпочатку брав активну участь також чеський ґенерал Гайда, який тепер сидить у вязниці, засуджений на два місяці за інші справи. Білоґвардійців збирають для армії Семйонова, а японський консулят в Істанбулі (Царгороді) переводить всю акцію рекрутування білоґвардійців в Европі й відтранспортовування їх на Далекий Схід.

БІЛҐОРОД (Югославія). — Тут почався набір до російської армії бувших офіцирів та жовнірів армії Врангеля. На чолі орґанізації білоґвардійської армії стоїть ґенерал Шкуро, що недавно приїхав з Парижа до Югославії. Ґенерал Шкуро тісно звязаний з ґенералом Семйоновом, а тому з певністю можна сказати, що він орґанізує для Семйонова відправку білоґвардійців.

УТОПИВСЯ РЕДАКТОР „МАНЧЕСТЕР ҐАРДІЄН".

ЕМБЛСАЙД (Анґлія). — На озері Віндемір утопився редактор газети „Манчестер Ґардієн", Едвард Тейлор Скат. Він приїхав сюди зі своїм сином, щоб кілька днів відпочити на березі озера. Підчас його прогульки в моторовім човнику хвилі перекинули човник. Син вратувався тим, що тримався перевернутого човна, а сам Скат хотів доплисти до берега та у воді схопили його корчі.

Е. Т. Скат був редактором газети від 1929 року, змінивши свого старого батька, який умер 1 січня бужучого року. Син продовжував славну журналістичну традицію свого батька, що зробила його найбільшим і найславнішим журналістом на цілий світ.

ПІЛСУДСЬКИЙ ВЕРНУВСЯ З ПОЇЗДКИ.

ВАРШАВА (Польща). — Диктатор Польщі, маршал Йосиф Пілсудський, вернувся до столиці після поїздки до Єгипту та обїзду Бесарабії. На двірці його зустрів цілий уряд та вищі достойники армії.

ОЗНАЧЕНО ЧАС СКЛИКАННЯ ЛЬОЗАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Ґазети повідомляють, що час скликання конференції в справі репарацій та міжнародних боргів у Льозані призначено на 16 червня. Цій конференції надають надзвичайно велике значіння, бо від її успіхів залежитиме економічне відродження цілого світа.

ЗМЕНШЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В першій половині квітня скількість безробітних в державі зменшилася на 100,000 осіб. Це зменшення треба поставити на рахунок полевих робіт. Тепер число зареєстрованих безробітних у Німеччині все ще велике, бо досягає до шістьох міліонів.

НІМЕЧЧИНА НЕ ХОЧЕ БУТИ „СУХОЮ".

БЕРЛІН (Німеччина). — Президент Гінденбурґ підписав декрет про зменшення ціни на алькоголь, який є державним монополем. Тепер ґальон алькоголю коштуватиме 10 марок, замісць 16, як було раніше. Таке зменшення ціни уряд зробив тому, що населення почало більше купувати чужі вина, не бажаючи дорого платити за алькоголь власного державного виробу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТОМ МУНІ ЩЕ НЕ ПОМИЛУВАНИЙ

Сподіване закінчення боротьби за звільнення з тюрми Тома Мунія, юнійного провідника, засудженого в 1916 році під закидом підложення бомби під параду воєнного приготовання в Сан Франсиско, не наступило. Хоч про його невинність переконалися постепенно просто всі незаінтересовані в справі люди; хоч за звільнення заявилося богато консервативних людей, як наприклад нюйорський мейор Вокер; хоч незвільнення робить Америці кепську славу в широкому світі, де засуд Мунія вважають прикладом клясової ненависти, яка рівних собі може шукати хіба в большевицькій Росії; хоч Муні вже майже став символом „судейського морду"; — не вважаючи на те все, губернатор стейту Каліфорнії, Джеймс Ролф, відмовився помилувати Мунія.

Таке загальне було переконання про невинність Тома Мунія, що всі сподівалися, що більше як десять-літня боротьба за визволення його з тюрми нарешті покінчиться побідно. Відмовлення помилування було тяжким ударом для тих, що хотіли стерти з прапора Америки це соромне пятно.

Здивовані шукають тепер причини відмови. Юнійні провідники, товариші Мунія, догадуються, що в цьому випадку Томі Муніеви пошкодили своєю обороною комуністи; вони своєю обороною могли настроїти Ролфа проти Мунія та переконати губернатора, що Муні це справді небезпечний динамітяр. Коли це справді так, то це тільки осуджує комуністів, але зовсім не оправдує Ролфа. Оборона Тома Мунія комуністами відбувалася по всім приписам комуністичної оборони: їм треба нової жертви капіталізму, без огляду на те, що терпить ця жертва. Це так легко московським аґентам засуджувати других на муки, щоби тільки „клясова війна" йшла гладко. Одначе Ролф, як губернатор, повинен стояти понад цього роду впливами. Він повинен розуміти й комуністичну тактику й комуністичну ціль; він повинен розуміти, що, відмовляючи Томі Муніеви помилування, він дає козир у руки комуністів.

Відмовляючи Томі Муніеви звільнення, Ролф каже, що він не бачить ніяких доказів невинности. Та його слова не переконають світа про вину засудженого. Світ далі вірить, що Том Муні сидить у тюрмі несправедливо та що держати його далі є злочином зі сторони тих, що повинні стояти на сторожі законів. Відмова Ролфа не перерве дальших зусиль звільнити Тома Мунія, а це певно колись наступить. Тільки чим пізніше воно наступить, тим більше світ буде переконаний, що американські правителі не тільки загорілі ненависники супроти тих, яких вони вважають своїми противниками, але й до того ще вперті, як осли.

ЦЕРКВА Й ПОСЛУХ ЗАКОНАМ І ДУХОВНІЙ ЧИ СВІТСЬКІЙ ВЛАДІ

(З приводу статті митрополита Шептицького, зверненої проти творення „католицьких політичних партій")..

Для такого поневоленого народа як український є особливо важним знати, яке становище займає церква й духовна влада супроти того політичного положення, в якім опинився наш нарід, що втратив свою державну незалежність шляхом насильства і брутальної сили. Бож саме супроти українського народа допустилися аліянти злочину, не додержавши проголошених ними принципів оборони демократії й права до самоозначення народів. Цеж побідило насильство, бо міліони Українців віддано в неволю їхніх історичних ворогів.

З другого боку, будучи вже під окупантами, доводиться українському народови жити серед законів, які раз-у-раз накидають нам вороги проти нашої волі, а які є звернені на цілковите знищення українського народу.

І ось тому, українському народови приходиться тепер шукати відповіди на питання, що робити з мазурською кольонізацією на українських землях, з польськими ветеранами, що осаджуються на українській землі; як поставитися до законів, що обмежують свободу в закладуванню українських шкіл нами самими і за наші гроші. Нам треба знати, що робити, коли вимагають від нас виписувати метрики по польськи, коли примушують виставляти навіть в українських школах свідоцтва в польській мові, коли наказують викладати для Українців навіть науку релігії в польській мові. Таких питань можна назбирати богато. А є між ними і такі важні, що їх розвязка рішає про задержання землі й душі народа, себто рішає про наше національне істновання.

Коли ходить про світські політичні партії, то можна визнатися, принаймні до певної міри, як вони задивляються на таке положення, та якого шукають виходу. Є партії, що кажуть з тим усім боротися, але законними засобами. А є інші, котрі є тої думки, що леґальною боротьбою нічого не осягнемо, що треба вважати наше поневолення переходовим і приготовлятися до революційного зриву, який одинокий принесе нам визволення. Знов інші радять не „вибиратися з мотикою на сонце", а погодитися з таким положенням, в якім ми знайшлися, а тимсамим погодитися і з ворогами.

Є навіть такі угодовці, як от епископ Хомишин, котрі кажуть Українцям під Польщею тішитися, що ми опинилися під Польщею, бо було би з нами далеко гірше, коли би були опинились під большевиками. Еп. Хомишин навіть дораджує нам старатися про те, щоби Польща кріпшала. І пише те не в статті на політичні теми, а в пастирськім листі до вірних. Значить, уживає свого церковного авторитету, щоби впливати на вірних їх по тій політичній угодовій дорозі, по якій він іде і яку пропагує в газеті „Нова Зоря", яку редагує другий угодовець, д-р Осип Назарук.

Як жеж у такім випадку ставитися вірним дієцезії еп. Хомишина до його Угодової політики? І що робити тоді, коли епископ переходить від теорії до практики, і вимагає силою своєї духовної влади такого, що противне інтересам нашого народа?

Отсе питання, які стоять перед Українцями, котрі належать до католицької церкви і котрі хотіли би остатися в тій церкві, а разом з тим і бути вірними своїм національним ідеалам.

Треба знайти відповідь ще й на такі спірні питання, коли заважує не то епископ, а сам Ватикан. От берім справу конкордату. Навіть тут на американській землі були такі, що осуджували протест американських Українців проти конкордату Ватикану з Польщею, наскільки цей конкордат відноситься до тої частини України, що є під Польщею. Українська іміграція в Америці уважає конкордат таким самим міжнароднім і політичним договором, як інші, які заключувано без нашого відома і нашої згоди. І як протестуємо з принципіяльного становища проти інших міжнародних актів, які побудовані на насильстві над нами, і як їх не узнаємо, так треба робити і з конкордатами. Це вже природний, самозахованчий інстинкт нації каже проти них протестувати, хоч ми й змушені хвилево стерпіти те, що ті наші протести не заважують, ні не змінюють положення. Та з того ще не виходить, що ми маємо їх мовчки приймати.

І тут теж важно знати Українцям-католикам, чи можливо протестувати навіть проти конкордатів, чи може треба мовчки їх принимати, хочби вони нас кривдили, а приймати тому, бо вони заключені теж і від імени Ватикану.

Будучи поневоленими, Українці-католики стоять отже перед цілою низкою важних питань національної самооборони. З одного боку мають перед собою ворожу владу і подиктовані нею закони, які звернені на їхнє знищення, а з другого боку принципи, які диктує їм церква, а яких вони повинні би держатися теж і у відношенню до своїх ворогів, до свого поневолення і тих законів, що призначені принести їм загладу.

Такий російський фільософ як Толстой радив „несупротивлятися злу" і в той спосіб толкував Христову науку. Інші обстоюють, що всяка власть походить від Бога, значить: треба їй покоритися.

Коли би народи застосовували ті останні принципи, то цілком певно не було би в світі ні одного державного перевороту, і ні одного визволення. І ми, Українці, якби держалися такої фільософії, були би засуджені на певну національну смерть. І не було би надії на ніяке соціяльне визволення, а тільки був би безоглядний вічний визиск з боку тих, що „з ласки Божої" засіли на престолах, дійшли до влади, чи нагарбали маєтків.

От з того боку цікаво знати, як задивляється на такі питання такий католицький церковний авторитет, яким є митрополит Шептицький. Цілком природно, що в статті, яку перепустила польська цензура, не можна було митрополитови широко розводитися над тим положенням, у якім опинився український нарід під польською владою. Та всетаки дав митрополит ясну відповідь щодо цього, що треба робити Українцеви католикови в таких випадках, де він стрічається з законами світської і духовної влади, які ідуть на шкоду українському народови. І тому саме пригадуємо ще раз оті знамениті слова митрополита Шептицького:

„НАВІТЬ ТАКІ ПРИНЦИПИ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ, ЯК ПОСЛУХ ДЛЯ ЗАКОНІВ І ДУХОВНОЇ ЧИ СВІТСЬКОЇ ВЛАДИ, Є ТЕОРЕТИЧНО ОКРУЖЕНІ ТАКИМИ УМОВАМИ І ЗАСТЕРЕЖЕННЯМИ, ЩО В ПРАКТИЦІ МОЖНА ЗНАЙТИ В КОЖДІЙ ДЕРЖАВІ ЧИМАЛО ЗАКОНІВ, ЯКІ ЗОВСІМ НЕ ОБОВЯЗУЮТЬ КАТОЛИКІВ І Є БАГАТО ВИПАДКІВ, У ЯКИХ ВОНИ ТИХ ЗАКОНІВ НЕ ДОКОНЧЕ ОБОВЯЗАНІ СЛУХАТИ. НАВПАКИ, НЕ Є ВИКЛЮЧЕНІ ВИПАДКИ, В КОТРИХ КАТОЛИКИ МОЖУТЬ ТИМ ЗАКОНАМ І ТИМ ВЛАДАМ ПРОТИВИТИСЯ". А далі:

„. . . всі закони, противні Божому і природному законови, всі закони несправедливі і для громадянства чи народу шкідливі, не є в очах католицької доктрини обовязуючими законами, хоч зовнішно мають зверхній вигляд законів та є відповідними державними уставами як закони усанкціоновані".

ПЕРЕД ВЕЛИКИМ ЗУСИЛЛЯМ

Покладаючись на невичерпану енергію української іміграції в Америці, пішла Управа Школи Українського Національного Танку насустріч бажанням представників українських товариств і організацій та взялася до великого діла, а це до відсвяткування в український лад ювилею двісталітніх уродин Батька Америки, Юрія Вашингтона.

Артистичну сторону свята взяли на себе Олександер Кошиць зі своїм Українським Хором і Василь Авраменко з Українським Народнім Балетом.

Організаційну сторону перейняло на себе громадянство, що створило в біля 25 американських містах окремі українські ювилейні комітети для технічної і фінансової допомоги наміченому ділу.

Осередні українські організації, а саме: Український Народній Союз і Провидіння перевели на своїх засіданнях ухвали для повної моральної допомоги при агітації і відступили місця в своїх органах на поміщування закликів, оголошень і дописів у справі гідного відсвяткування ювилею Юрія Вашингтона. Деякі інші організації, що отверто не заявилися за піддержку свята, всетаки прихильно ставляться до справи. Товариства і братства, відділи Українського Народнього Союза й Провидіння, поодинокі свідомі громадяни й деякі самостійні товариства по цілім просторі Злучених Держав поспішили з матеріяльною піддержкою, складаючи на влаштування свята дари. Знайшлися одиниці, що дали навіть значну позичку.

Вся українська національна преса в Америці й Европі заінтересувалась українським святом у честь Вашингтона як загально національною справою.

Визначні Американці, як посадники міст, вищі урядовці міські й стейтові, обіцяли виступити з промовами на наших обходах по містах.

День першого травня 1932 р., це день початку великого зусилля, яке має виказати артистичні здібности українського народу, української іміграції американської України і мігрантів та тут родженого і вихованого українського покоління.

Українське свято в честь Юрія Вашингтона являється важною патріотичною маніфестацією Американської України і іспитом для оцінення її моральної вартости.

Маючи це на увазі, Школа Українського Національного Танку відзивається отсим до всього українського громадянства, зорганізованого та незорганізованого:

Громадяни й Громадянки!

В такій важній хвилі, як оця, викажіть свою повну солідарність з тими, що на доручення Ваших організацій піднялися цього великого діла. Прибувайте на свято в честь Юрія Вашингтона самі і запрошуйте на нього Ваших американських приятелів та знакомих.

У солідарнім сповненню обовязку артистів-співаків і танцюристів — та всього українського громадянства в Америці лежить запорука успіху великого пляну.

Ню Йорк 21 квітня 1932.

ШКОЛА УКР. НАЦ ТАНКУ.

В. Авраменко, управитель.

В. Пужак.

СВЯТА КАТЕРИНА

(Оповідання).

Брама арешту малого повітового міста на Підгірю відчинилася, бо випускали на волю арештантів, що вже відсиділи свою кару. Останній вийшов молодий, вродливий парубок. Повне, здорове лице, малий, догори підкручений вусик, очи темні, брови чорні. Одяг через половину селянський, через половину міський. Штани і свита з темного сукна, чоботи високі з глянцованої шкіри, шапка сива, смушкова. Вийшовши з арешту, він не ховав соромливо очей, але перебакинувши шапку на ліве вухо, дивився на світ божий отверто й зухвало, неначе би гордий був з того, що й він вже сидів „за ґратами".

У вікні хати по другім боці вулиці стояли дівчата і призиралися арештантам, що відходили домів.

— То він! — одна шепнула до своєї товаришки. — То той, котрого ти так жалувала, неначе би то був твій рідний брат, як його скованого жандарми вели до суду.

— Так, то він! — сказала інша. — Нині він ще кращий, як тоді був. Тоді був блідий, як стіна. Нині має румянці. Тоді ішов з очима потупленими в землю, нині дивиться людям в очи.

— Бо тоді він ішов до арешту, мабуть перший раз в життю. Може гадав, що піде на шибеницю? Нині страх вже минув. Іде з арешту... може до своєї любки?

Друга дівчина зітхнула.

— Він хіба втік, — замітила перша. — То немислиме, щоби убийника випустили по чотирох тижнях. Мабуть підкуплений вартівник будьто не бачив, що разом з увільненими арештантами й він вийшов.

— Якби його ангел хранитель привів його до нашої хати, то я сховала би його так, що всі жандарми не знайшли би. — Я чула, що його мають повісити.

— Хібаж він такий дурний, щоби, як вже раз втік, знов дати себе спіймати?... Кобіц сюди зайшов!... Сміявсь би з жандармерії і з шибениці!

— Та парубок не зайшов до хати дівчини. Він взагалі не думав ховатися. Бачучи, що дівки і молодиці озираються за ним, він шапку ще більше насунув на ліве вухо і став посвистувати. Хоч на дворі було мрачно, він почував себе дуже вдоволеним. Не так тому, що вже вийшов з арешту, бо й так знав, що не довго буде сидіти. Він любувався словами вязничника, які сей сказав до нього і одного його товариша недолі, коли обох випускав з вязниці:

— Ви оба терпіли за дівки, бо за дівки побилися. Тепер від дівок не будете могли оборонитися, так будуть пхатися до вас. Кожда схоче мати такого расового когута, як один з вас.

— Так сказав темничник — подумав парубок. — Він старий. Богато пережив сам, ще більше бачив. Мабуть буде так, як він каже. Я цікавий, як то буде завтра на весіллю у Трачів?... Мене в саму пору випустили з арешту... Покажеться, чи темничник добрий ворожбит... Чи дівки справді будуть іти на мене, як мухи на мід...

Парубок розпустив сильніше ноги і по хвили був за містом. Раптом почув за собою голос:

— Пане арештант! Ти гадаєш, що за тобою біжить жандарм, що так втікаєш перед мною? Я здоганяючи тебе задихалася так, що вже йти не можу.

— Темничник правду сказав! — парубок подумав, коли озирнувся і за собою побачив дівчину. Перша вже є. Я ще до села не зайшов, а одна дівка вже липне до мене. І то одна не з поганіших...

Анна справді була гарна дівчина. Про зиму кажуть, що вона позволяє рости тільки білим ледяним квітам. Хто глянув на лице Анни, той мусів сказати, що буває навпаки. На лици дівчини зацвили рожі, які й у літі не бувають кращі.

Хоч під пахою несла якийсь не дуже легкий клунок, то бігла так легко, неначе би плила. Аж коло парубка звільнила, щоби видихатися.

— Нарешті маю тебе! — сказала.

— Гя тебе маю, — відповів.

— Через гору нам одна дорога, — замітила. — Аж зійшовши на долину, наші дороги розходяться. Далі я йду просто, ти береш гайта.

— Хібаж я того сам не знаю?

— Як знаєш, то знаєш і те, що через гору можемо йти разом, брате.

— Тобі не соромно йти з кримінальником? — спитав живо і весело.

— Таки соромно! Добре, що тут нікого нема і ніхто не побачить, що я балакаю з таким. До тебе ніхто в селі й заговорити не повинен... до такого розбійника! Правда, побитий Тома вже давно пішов рубати ліс, та могло скінчитися гірше.

— То він вже здоровий?

— Здоровий. Був би ще скорше подужав, як би не те, що шевчиха заліпила його голову своїм плястром. Аж знахар здер плястра, рану вимив, шкіру зашив і голову обвязав. По пару днях прискло як на собаці.

— І я за таке пусте мусів сидіти! Нема справедливости на сім світі.

— Дякуй Господеви, що лиш так скінчилося. Ти міг йому розчерепити голову. Ти надикуне, ти!... За що ти, брате, так побив його?

— Не вгадуєш? За щож, як не за дівку?

— Пхався до твоєї дівчини? Баламутив її? Котра то? Я ще не чула, що ти вже маєш якусь.

— Я ще жадної не маю. Нині ще всі дівки рахуються так, неначе би вони всі були мої, бо я ще парубок і не заручений.

— Ха, ха, ха! Всі дівки, його дівки! Може до жадної дівки не вільно приступити жадному іншому парубкови і Томі ні? Може ти побив його за те, що він взагалі посмів заговорити до якої дівки? Може й до мене не позволиш заговорити жадному іншому парубкови, хоч ти цілком не думаєш женитися зі мною?

— Бачу, ти ще задурна, щоби з тобою про таке балакати. Скажу тобі тільки те, за що я палицею постукав по голові того Тому.

— Я дуже цікава.

— Очевидно, що цікава. Всі дівки цікаві... Він, той Тома, сказав мені при людях: „Такий молокосос, як ти, нехай до дівок не пхається, бо й так не дістане жадної!"

— „Та за те ти дістанеш!" я крикнув і Тома впав на землю, обліляний кровю.

Обоє замовкли. Ішли вузькою, саньми виїждженою дорогою, так що раз він оперся о дівчину, раз дівчина о парубка. Мовчанку перебила она:

— Брате! Скажу тобі, що мені не дуже весело було, коли я вчула, що тебе скованого жандарми пігнали до міста. Тепер, коли ти вже раз покушав того арештантського хліба, то може устаткуєшся. Пильнуйся, щоби тебе ще раз не заперли; щоби другий раз вже ніхто не... плакав за тобою.

— Як мене знов хто виганьбить, то я знов провалю йому голову!

— Або то ганьба, як хто скаже парубкови, що він жадної не дістане?

— Очевидно, що ганьба! Не була би ганьба, як би так сказав жонатому. Парубок на те й є, щоби... щоби такий дурак, як Тома, не мав права казати йому так, як він мені сказав.

— Або ти знаєш, що дістанеш яку?

— Дотепер мені ще жадна в голові не була. Мене ще цілком не кортіло.

Дівчині засвітилися очи. Вона сказала живо:

— Се було розумно сказане, брате. Дуже розумно!

— Чому ти звеш мене братом? Який я тобі брат?

— Який? Сама не знаю. Знаю лиш те, що ми якісь кревні. Які, не скажу. Твоєї мами сестра тримала до хресту доньку моєї вуйни.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

КИТАЙСЬКІ ПРИПОВІДКИ.

Ліпше дурний син, як дочка.

Не вино впиває чоловіка, чоловік сам упивається.

Добра память не дорівнює поганому чорнилові.

Мущина думає, що знає, а жінка знає ліпше.

Натягни лук, одначе не стріляй.

Гарна жінка, що входить до родини, має проти себе погані жінки.

Чоловік поростає славою, як свиня товщем.

Гріш привертає зір сліпцеви.

Добре, чи погане вино, одначе краєве.

Лікарство вилічить чоловіка, якому не судилося вмерти.

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішніх її досягнень. Даймо їй тверду основу на будуче півстоліття.

Національним ідеалом українського народу переметься дитина в Старому Краю тільки в „Рідній Школі". Тому піддержім завзято її змагання в її другому пів-століттю!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

THE UKRAINIANS CONTRIBUTE.

Among all the many ways by which the people of this country are making preparations to celebrate the bicentennial of George Washington's birth year, the Ukrainian's contribution must rank among the most notable.

During the month of May the Ukrainian tribute to George Washington's memory will be a contribution of the best had by them; the highly developed popular music and dances; these mean more to the Ukrainian than to any other race in the world for these have preserved everything of the past.

In the Ukrainian song you will hear the life of the past centuries, the cry for freedom, the glories, the struggling soul of a down trodden people. The songs reveal the beauty of the language and customs. The lyrics of love, songs of religion are charming, unchangeable and immortal. The songs also reveal the great gift and high culture of the race; that we are democratic, industrious and that our laboring and farming classes are the most enlightened of all the people of this classification and are ready for expansion and development. Though they have been illiterate we find expressions in songs of their very high philosophy, esthetics and individualism.

In the Ukrainian Dances, you will see natural freedom, elegance and vigor; the symbols of Ukraine's art; culture and also the great historical past.

The Ukrainians that have immigrated to America have brought with them these most precious and most expressive folk songs and we find that on May 1st the Ukrainian will pay homage at Washington D. C., and on May 8th in New York City will celebrate the bicentennial, besides at every other local and community celebration all over the country. The program at these celebrations will be given in conjuction with the Koshetz chorus and Avramenko dancers. We will have an opportunity to hear and see them at Carnegie Hall New York City in the afternoon and evening performance of May the 8th. The unmatched chorus conductor in America, Alexander Koshetz, will bring to us again that "Human Organ". (expressed by world know critics). They will sing in sorrow, and happiness, they will worship in song and express their praise to heaven and earth.

If we were unable to get acquaintted with the productions of these talented people we shall have an opportunity to hear and see them at this time and the younger generation of Ukrainian descent should not miss this chance to learn for themselves that what the world known authorities of music have said and wrriten is a fact. By being convinced we will be able to promote a deeper understanding betweeen ourselves and our friends. You can be assured that you need not fear of being embarrassed with something you may not like when you bring your friends who are not Ukrainian to this performance. It is other races that see the great treasures we possess, and further it for us. It is high time we younger people took to cultivating the lovely aspects of our parents and be proud of them; and after we realize that we are by no means an uninteresting but have a great culture in us, everyone will honor and respect us. You will walk out from the celebration with songs in your ears which will be a thrill in your heart as did a few hundred people last April 15th from a dance at the Commodore Hotel, where some members of these groups gave an entertainment.

Katherine E. Schutock.

LET'S BOOST UKRAINIAN MUSIC IN AMERICA.

Today, practically every boy and girl plays some musical instrument. This talent is of special benefit to the Ukrainian youth because of the wealth of music that Ukraine is endowed with. Many Ukrainian boys and girls do not know that they can obtain Ukrainian music writton by Ukrainian composers—music that cannot be surpassed by anyone in its soul stirring beauty.

The old standard classics of Beethoven, Schubert, Bach and others, are all beautiful in their own way, but everyone seeks something new in his desire to express himself. Not only the musician but the listener also prefers new compositions. The Ukrainian boy and girl should take advantage of the wide field of new music offered to them through Ukrainian composers. Not only will they derive pleasure from playing Ukrainian music, but will be able to feel the spirit of Ukraine and impart this spirit to the listener, be he of Ukrainian or some other nationality.

Among our most popular Ukrainian composers is M. Hayvoronsky, who has written numerous compositions for violin, chorus, and orchestra. For violin solos on the concert stage there is his Serenade and Dumka. A treasure which every nation preserves eternally are its folk songs. Mr. Hayvoronsky has gathered the most popular Ukrainian folk songs into a very interesting book, called Ukrainian Folk Songs for Violin and Piano. The book is compossed of two separate parts, one containing the violin script the other the accompaniment for piano. Mr. Hayvoronsky is the composer whose music is found in the Ukrainian Juvenile Magazine.

The Ukrainians have songs for every festival and holiday they hold. They have special songs for wedding, christenings, harvest, battle songs, love songs, lulliabies, songs in worship of famous heroes of Ukraine and for numerous other ocasions. Another Ukrainian composer, Wasyl Barvinsky, who has written many numbers mostly for piano, has also collected folk-songs for pianists, entitled Ukrainian Folk Songs for Piano. The words are written with the music and a separate little booklet provides all the verses for every song. The titles of the songs are also translated into the English language.

Another collection of Ukrainian folk songs is contained in a beautifuly bound book called 201 Ukrainian Folk Songs. The music herein has been written for piano but an adept musician can easily transpose the music for violin and even for a chorus or orchestra. Not oply the music may be found in this book but the lyrics also. It is a book that every Ukrainian boy and girl should be proud to own.

A more complete collection of Ukrainian songs, however, is found in the book entitled Melodies of Ukraine. It contains 600 songs with notes for one voice and complete lyrics. In this book Ukraine is really represented by songs from every province, of every type and will certainly bring pleasure to its owner.

There is a series of publications which should be found in every pianist's repertoire. These songs are: Ukrainian Shumka; Ukrainian Dumka, No. 1; Dumka (Three Melodies of Ukrainian Song Sontse nyzenko, vecher blyzenkb); Zaswystaly kozachenky (March from operetta Chornomortsi); Zakuvala ta syva zazula (Chorus of youths from operetta Vechornytsi Nazar Stodola) and Kozak. These were all edited by Dm. Andreyko and are very attractive. They make excellent concert numbers. A violin solo number that will bring joy to every violinist is Spomyny z Hir (Memories of the Hills); it contains a "dumka" and "kolomeyka" with piano accompaniment written by another famous Ukrainian composer Bezkorowayny.

The above numbers are just some of the Ukrainian compositions, however they should be in the home of every Ukrainian boy and girl.

The boy and girl who play Ukrainian music will be doing his bit for Ukraine for he will create a new interest in Ukraine and its culture among people alien to Ukraine. Any one who hears Ukrainian music will immediately become consumed with a desire to learn as much as he can about the country that can produce such beautiful music.

If any of the readers of this paper would like to obtain the above mentioned numbers for their own, they can obtain all of them in Svoboda.

Mary Ann Bodnar.

МОЛОДІЖ ХОЧЕ МАТИ „КУТОК" У ҐАЗЕТІ.

47 Sussex Street,
Jersey City, N. J.
April 20, 1932.

Dear Editor:

I am a daily reader of the "Svoboda," which, in my oppinion, is a very interesting paper. It is one of the marvels of modern times. Even in its infancy the "Svoboda" was a well written newspaper.

The "Svoboda" has no page for the young boys and girls. Therefore, I wounder if you could have one for us? To this page the young Ukrainians could contribute various articles of interest which would please both the older and younger people. I am sure that all the boys and girls who read this paper will agree with me.

I hope you consider that which I have asked you for.

If you publish this letter and the enclosed poem, my joy could not be expressed by mere words.

Sincerely yours,

Mary Kusy.

OUR FLAG!

By Mary Kusy.

Our Flag! The Ukrainian Flag!
Look on its colors bright,
And when it waves it seems to [fill
The air with joy and light.

There is a meaning in each one,
The Yellow and the Blue,
Which every one can read as [clear as day,
And all can honor, too.

The Yellow, I'm sure speaks of [patriotism
In thought and word and deed,
That we may ever ready be
To serve our country's need.

And, as every one knows,
That the color Blue,
Has been to loyal hearts the [sign,
And emblem of the true.

КОРИСТАЙМО З МІСЬКИХ БІБЛІОТЕК І ДОМАГАЙМОСЯ ТАМ СВОЇХ КНИЖОК.

Книги, то морська глибина;
Хто в них пірнув аж до дна,
Той хоч труду мав досить,
Дивнії перли виносить.

І. Франко.

Ті слова мають велике і правдиве значіння. Просвіта-наука є могучим чинником і підставою до сповнення наших надій, до поліпшення нашої долі, до забезпечення кращого завтра. До світла, до знання! Це сильні гасла всіх культурних народів. І наш український народ в Америці повинен піти за тими гаслами. А має до того нагоду, заохоту і примір. Тут сама держава хоче мати мудрих і культурних громадян. Америка дбає про це. Доказом цього є величаві шкільні будинки, котрі вже своїм зверхним виглядом є окрасою американських міст. А дальшим доказом цього старання за освіту і культуру своїх горожан є гарно випосажені публичні бібліотеки.

І ось на тім другім чиннику загальної освіти і поглиблювання свойого знання я хочу бодай коротко зупинитись. Виберу для прикладу місто Клівленд, в стейті Огайо. В тім місті є подібно, як і у всіх інших американських містах, т. зв. „Мейн Лайбрери", в центрі міста, а крім неї є в усіх периферіях і сторонах міста 30 філій (бренчів). Вже сам зверхний вид будинків, в яких поміщаються бібліотеки, звертає на себе увагу. Будинки бібліотек, тек, подібно як і будинки шкільні, є окрасою американських міст. Але для нас важний є внутрішній їх зміст, їх культурна цінність: книжки. Ми бачимо, що вони гарно й чепурно пооправлювані. По середині є менші і більші столи до читання для тих, хто має час і нагоду сидіти собі в бібліотеці і читати. А на відповідних місцях бюрка урядничок бібліотеки і шафки з каталоґами, з яких можна вибрати собі бажані книжки. Ось поглянемо, які книжки і в яких мовах можна тут дістати. Скажемо коротко. В тих бібліотеках, хоч вони на американській землі, можна дістати літературу всіх тих народів, які замешкують Америку.

Для приміру я возьму одну з менших філій бібліотеки в місті Клівленді, на улици Джеферсон, на західній стороні міста, де є недалеко наша греко-кат. церква і де мешкає богато наших Українців. Гарний будинок бібліотеки, положений в тихій затишній улиці. Прекрасно удержаний в середині. Бібліотека має 28,000 томів. З того є найбільше анґлійських, бо 24,000 томів. Є теж і 2,100 українських томів, 700 польських і багато книжок інших націй.

В бібліотеці працює двох наших людей, Українців. Один мущина, п. Йосиф Биць, і одна дівчина урядничка, п. Г. Конет. І власне від них я довідався деякі цікаві і корисні річи про чисельний зріст нашої української літератури в цій бібліотеці. Перед кількома літами, а то в 1926 р., оповідав мені п. Й. Биць, було до 30 українських книжок. Ось така мала шафа, в якій тепер міститься одна з чужих літератур, обіймала в собі всі чужинецькі книжки. Але помало все змінилося. Тому 4 роки обняла управу бібліотеки панна Аліс К. Геч, незвичайно прихильна нам і високо освічена жінка. І ото вона, бачучи попит за українською книжкою, почала замовляти і спроваджувати чимраз то більше українських книжок і не перестає їх і досі спроваджувати. Вона тішиться, як наші українські люди чимраз то більше випозичають книжок і інтересуються найновішими виданнями своєї рідної літератури. Ото маленький образець, добрий до наслідування для всіх наших людей в Америці. Треба йти до бібліотек і питати за своїми книжками, а певно управа даної бібліотеки піде усім нам на руку. Треба заінтересуватися нам самим і спонукати нашу молодь іти і користати зі своєї літератури. Чим більший буде попит, тим більше управа бібліотеки буде старатися збільшати скількість нашої літератури. Тут у нас в Америці є дуже мало своїх читалень і своїх бібліотек. Тому користаймо бодай з тих, що дають нам до розпорядимости американські бібліотеки. Тим способом поширимо своє знання і допоможемо нашим краєвим видавництвам, від яких тутешні американські бібліотеки будуть ті книжки замовляти. Се повинні ми всюди мати на увазі. Ми повинні піти за прикладом інших народів. От возьму для прикладу тусаму бібліотеку і Поляків. Відповідно виказу випозичення місячно книжок показується, що місячно Поляки випозичають 5 разів більше своїх книжок, ніж ми, Українці. А тіж Поляки мають недалеко в тій околици велику свою власну польську бібліотеку. Вже з того видно брак заінтересовання нашими книжками з нашої сторони. А так не повинно бути. Ми повинні доложити всіх старань, щоби фреквенція наших читачів тут, в тій частині Клівленду, де жие найбільше наших Українців, збільшилася. А тоді збільшиться і число томів і зросте свідомість серед нашої молодої ґенерації, котра буде вдячна нам, що ми своїм заінтересуванням дали основу до заложення і чисельного зросту рідної літератури по американських міських бібліотеках. Тоді й управа тих бібліотек і американський загал наберуть більше пошани і признання для нас і нашого духового скарбу. Ба що більше, вони будуть давати нам і нашим дітям працю, посади в тих численних заведеннях. Знаю, що в Клівленді під сю пору є занятих вже 8 наших людей по ріжних відділах публичних бібліотек. Тому йдім, позичаймо і читаймо якнайбільше, та домагаймося найновіших, гарних, повоєнних видань нашої літератури і збільшаймо сей рідний скарб на вільній американській землі. Сеж не коштує нас нічого, а хіба труду піти і запитати за книжку, котру нам даремно спровадять.

Читач з Клівленду.

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КРОМПТОН, Р. АЙ.

Допоможім виступови.

На нарадах Товариства „Вільна Україна" порушено справу виступів Кошица й Авраменка по Америці, а зосібна в Провіденс, який то виступ відбудеться дня 7 травня. Рішено поперти ці виступи морально й матеріяльно. З боку Товариства рішено висигнути з каси $10 і вислати Школі Авраменка. Через безробіття годі було висигнувати більшу суму.

В. Федорович.

—о—

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Приготовання до вистави.

Заходом Клюбу Українських Танцюристів і при допомозі д-ра Скегара скликано в суботу, дня 16 квітня, загальні збори для зорганізовання комітету для помочі виставі, яку влаштовують Ол. Кошиць і В. Авраменко в Оркестра галі в Шикаго, дня 29 травня б. р.

Зборами проводив п. Гр. Семочко, а Михайло Тимчук секретарював.

Делегати репрезентували 16 слідуючих товариств: Український Хор міста Шикаго, Школу Укр. Танцюристів з Сісеро, Товариство „Боян", Товариство ім. Богдана Хмельницького, Січ ім. Кирила Трильовського, від. 243 У. Н. Союза, Клюб Українських Танцюристів міста Шикаго, Клюб Українських Приятелів, Український Горожанський Клюб, Тов. імени Івана Франка, Відділ Союза Українців Самостійників в Шикаго, Українська Православна Церква, Товариство „Молода Україна", 252 відділ У. Н. Союза, Товариство О.Д.В.У. і Запомогове Товариство Українських Жінок.

Рівнож були українські діячі, котрі не репрезентували товариств.

Прочитано лист від пп. Кошиця і Авраменка в справі жертв і позичок, а по короткій дискусії збори рішили, щоби всі товариства жертвували по можности певні суми зі своїх кас.

Реферат д-ра Скегара був поясненням щодо виступу.

По тім слідував вибір Комітету, до якого ввійшли слідуючі: А. Хомич, предсідатель; Микола Кирилюк і Кульпак, заступники; Ів. Савчин і пані К. Доманчук, секретарі; В. Музика, касієр; А. Яремій, Шемердяк і панна М. Винярська, контрольори. Д-р Скегар являється репрезентантом Школи Національного Танку В. Авраменка.

Збори вели дискусію в справі ціни білетів і заявилися за те, щоби ціна була приступна, бо часи тяжкі.

Рішено влаштувати принятя для Кошица і Авраменка, а комітет має вишукати відповідну салю.

Деякі присутні делегати зголосили певні суми грошей на допомогу виступови, а предсідатель попросив делегатів, щоби піднесли в своїх товариствах справу допомоги та жертвували дещо від себе.

Гр. Семочко, предс.
Михайло Тимчук, секр.

ВІДОЗВА В СПРАВІ ВИСТАВИ В ШИКАҐО.

Українська Виставова Корпорація в Шикаґо розіслала до газет таку відозву:

Високоповажані Панове: —

В 1933 році відбудеться всесвітня вистава в Шикаґо. Всі цивілізовані народи світа беруть у ній участь. Будують павільони-будинки, де будуть хвалитися своїми культурними й національними здобутками та досягненнями. Навіть Мексиканці та Хінці беруть у ній участь і стають у ряди культурних народів.

Наші „браця" Поляки не лишаються позаду і беруться до будування такого павільону, щоб гордо репрезентував „ржеч посполітов од можа до можа з єдним людкем польскім і єднов культуров польсков". Цей польський павільон, під білим орлом, обійме і наш український культурний доробок і наші національні гордощі і представить їх перед цілим культурним світом як „виріб і здобуток Полякуф „Малей Польскі". Про Українців, чи якісь українські культурні досягнення і згадки не буде, немов таких нема в Польщі і ніде на світі.

До такої зневаги український нарід не сміє допустити. Польським затіям та брехням треба перед цілим культурним світом вже раз дати рішучу відправу. Треба дати фактичний доказ польських обманств і екстермінаційної польської політики на віковічних українських землях. Український нарід мусить дати знати про себе, мусить самий показати свої культурні здобутки та питомі національні гордощі і мусить самий показати свою національну життєздатність, а це він може осягнути тоді, коли український нарід візьме участь у всесвітній виставі і побіч польського павільону, стане український павільон з жовто-блакитним прапором. Це поставить нас в ряди культурних народів і покажемо світові в своїй власній хаті, побудованій всею українською іміграцією свою правду і свою волю.

Справа великої ваги і актуальна. Ми цеї нагоди як народ не сміємо пропустити. Це був би непрощений національний гріх перед рідним краєм і перед нашим грядучим поколінням.

За кількадесять тисяч долярів українська іміграція Америки, Канади і Бразилії дасть рідному краєви таку поміч в їх національно-державницьких змаганнях, на яку колись треба видати міліони долярів і проляти ріки української крови.

Час короткий, а щоб таку важну справу не проволікати, шикаґовські Українці всіх напрямків і переконань, які згуртувалися в льокальний комітет всесвітньої вистави, звертаються цею дорогою до всіх організацій, як церковних, так і світських, і до всього свідомого українського загалу в Злучених Державах, Канаді і Бразилії, щоби всі стали в ряди і спільно довершили історичне діло. Щоб це лекше можна було діпняти, цей комітет виготовив осьтакий плян:

Закладається корпорація без профіту (Корпорейшон нат фор профит) на суму $50,000. Профіт буде, але цей профіт не піде між членів корпорації — а ввесь на Рідну Школу. Членами корпорації стають люди чи товариства за членськими цертифікатами, які продаються по 1, 2, 5 і 10 долярів: (1 дол. — звичайні; 2 дол. — спомагаючі; 5 дол. — основателі; і 10 дол. — тростісі), а всі мають рівне членське право. Члени корпорації вибирають дирекцію, а та екзекутиву корпорації; дирекція складається з 17 членів. (Корпорація без профіту підлягає під таке саме стейтове право, як всі інші, лише з тою ріжницею, що звичайна корпорація видає шери по одній ціні з надією на дивиденду для власників, а корпорація без профіту видає членські цертифікати по кількох цінах і ввесь дохід з трансакції йде на спільну добродійну ціль). За придбані фонди корпорація побудує відповідний павільон в українськім стилю, де буде місце на українські експонати, як також на українські співи, танки, пропаганду й інше. Притім може бути українська кухня і місце відпочинку, засосмотрене відповідною літературою про українські справи. Вступ буде платний. Місце на павільон буде можна вибрати краще і вигідніше, коли скорше приступиться до діла.

Цей короткий проєкт подаємо до відома і просимо до живої активної участи, щирого попертя і пропаганди в користь успішного виконання цього, такого важного епохального підприємства, і рівночасно просимо назначити свого прямого репрезентанта до виставового комітету, щоб цей комітет був якнайширшою репрезентацією всеї іміграції. Про своє прихильне рішення, як і вказівки, поради чи замітки щодо цеї справи, ми радо приймемо і відповідно до того застосуємось.

З глибоким поважанням:

д-р Мирослав Сіменович, Мартин Барабаш, Стефан Куропась, Юліян Маслей, М. М. Белегай, пані В. Остапчук, Василь Ковалик, Теодор Дутканич, пані А. Чикало, Микола Гудз, Н. Подвайцятник, М. Драган, Дм. Дякун, д-р О. Тарнавський, Н. Пікульський, Н. Цвян, Іван Ґвоздь.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS PROTEST POLISH SOVIET RULE.

Resolution Adopted at Mass Meeting to Be Sent to League.

The League of Nations will be asked to take steps to protect Ukrainians under Polish rule, 200 American citizens of Ukrainian descent decided at a mass meeting yesterday. A resolution also was passed protesting the Bolshevist rule in Ukraine. The meeting was held in Ukrainian hall, 450 Elk street. Harry Wydysh presidet.

Theodore Swystun, Philadelphia attorney, described conditions in Eastern Galician Ukraine. "In 1923," he said, "the council of ambassadors of the League of Nations assigned this territory to Poland on condition that Ukraine receive home rule and minority rights in the matter of language, education, cultural institutions and religion.

"These rights were denied by Poland and in September, 1930, the Polish government terrorized the people of Ukraine. The police attacked 341 villages, and 1357 adults and 93 children were assaulted".

Rule of the Soviets also was protested and it was pointed out that while there are 8,000,000 Ukrainians under Polish rule, there are 35,000,000 under the Soviets.

Copies of the protest resolutions will be forwarded to Secretary of State Stimson and to Sir John Simon, foreign minister of Great Britain, as well as to the League of Nations.

(Buffalo Evening Times, April 12, 1932).

UKRAINIAN PROTEST

Russia and Poland Violating Pact, Local Group Charges.

Resolutions condemning the Russian and Polish governments for mistreatment of the Ukrainian people in those countries were passed at a protest meeting of local Ukrainians in St. Mary's Orthodox hall, 450 Elk street, Sunday afternoon. More than 300 attended.

The resolutions demand that both Russia and Poland be made to live up to the terms of a treaty signed soon after the World war. Under the treaty the Ukrainian people in these countries have the right of economic and religious freedom and free education.

Copies of the resolution will be sent to Secretary of State Henry L. Stimson, to the League of Nations and to officials of Great Britain.

The League of Nations is urged to establish a commission to investigate conditions in both Russia and Poland. According to Theodore Swystun, Philadelphia, principal speaker at the meeting, the Ukrainian people in these contries are being abused.

"Military forces of both countries are arresting Ukrainian people without reason and subjecting them to all kinds of abuse. They are eating the very soul out of our people," he said. "Poland has not kept a single agreement made in the treaty of 1919."

Harry Wydysh presided.

(Buffalo Evening News, April 12, 1932).

Канарчукова: Чи ваші сусіди позичають у вас так багато ріжних річей, як мої сусіди в мене?

Швакова: Ще й як! Я почуваюся в них більше дома, ніж у себе самої!

— Ти чув уже, що Кулешка тяжко хорий?

— То не може бути; я щойно позавчора бачив його з якоюсь гарною білявкою!

— Так, так, саме чоловік тієї білявки також бачив їх обоє!

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(19)

Після двохгодинного маршу отся дивна армія почала входити в гірський провал, що тягнувся десь у безвісти. Стрімкі скелясті береги провалу чим далі тим більше звужувалися й підносилися догори. Часами провал був такий вузький, що Тарзан, розпростерши руки, міг дістати його береги. Йти було важко, бо шляху не було доброго, а доводилося ступати на гостре й тверде каміння провалу. Всі йшли мовчки, все більше поринаючи в сутінки провалу.

Дійшли нарешті до такої глибини провалу, що вже в нім зовсім темніло. Світло згори ледви доходило до його дна, а на небі вже було видно зорі. Ставало навіть важко дихати від задухи й нерухомости повітря. Здавалося, що це шлях у якусь долину смерти, чи до самого пекла. Нарешті всі опинилися недалеко стіни, що перегороджувала дальший шлях. Стіна ця не була природна, а виложена руками людей. Її верх зникав десь у безконечній висоті.

Кілька передніх воїнів пішли трохи вперед. Вони там біля стіни подали якийсь спеціяльний знак. Поволі на важких ланцюхах відчинилася брама в стіні й звідти запахло свіжим повітрям. Мов з пащі казкового змія виходили люди брамою на широку й розлогу поляну, якої стрімкі береги чим далі від брами тим більше розходилися й ховалися десь ген у далечині. Браму охороняли такі самі воїни, як ті, що прийшли з полоненими.

Тут було наказано всім спинитися на відпочинок і на ніч. Воїни принесли звідкись свіжих харчів і нагодували своїх полонених, попоївши спершу самі добре. Ніякого накриття, чи будівлі тут не було. Всі розташувалися попід деревами та кущами. На ніч дозволено було розпалити багаття, щоб люди не чули нічної прохолоди. Тарзан сидів біля свого багаття, коли почув, що в його голову вдарив якийсь овоч. Він підвів очі й побачив на дереві свою малпочку Нкіму.

—о—